

NL **NXXT**

NEDERLAND OP KOERS NAAR 2027

IN HOU

VOORWOORD	4
INLEIDING	
Nederland op koers naar 2027	6

HOOFDSTUK 1	
Innovatie, motor van vooruitgang	10

HOOFDSTUK 2	
Welvaart & welzijn	13

Welvaart 2.1	14
Sociale innovatie en ondernemerschap 2.2	16
Welzijn en innovatie 2.3	18

HOOFDSTUK 3	
Kennis & vaardigheden	21

<i>Teken- & opstelwedstrijd</i>	25
-------------------------------------	----

HOOFDSTUK 4	
Overheid & maatschappij	41

De overheid in 2016 4.1	42
De maatschappij in 2016 4.2	44

HOOFDSTUK 5	
Toekomstagenda	47

LEDEN EN VOORMALIG LEDEN	50
INNOVATIEPLATFORM	

LIJST (VOORMALIG) MEDEWERKERS	50
PROJECTBUREAU INNOVATIEPLATFORM	

PUBLICATIES INNOVATIEPLATFORM	52
-------------------------------	----

REFERENTIES	54
-------------	----

NL NIXT

VOORWOORD

Voortdurende innovatie is nodig om ook volgende generaties in ons land de kans te geven een goed leven op te bouwen. Innovatie is veel meer dan alleen een vliegwiel voor economische groei. De gezondheidszorg, energievoorziening, veiligheid, cultuur en het milieu in ons land kunnen alleen gedijen in een atmosfeer die op vernieuwing is gericht.

Bedrijven, instellingen en overheden kunnen die atmosfeer samen 'maken' en in stand houden. Aan die gezamenlijke oriëntatie schortte het nogal. Daarom hebben we in 2003 het Innovatieplatform opgericht.

Achtien leden met verschillende achtergronden zijn enthousiast aan het werk gegaan en hebben veel tijd en energie gestoken in het ontwikkelen van baanbrekende voorstellen en concrete aanbevelingen om Nederland innovatiever te maken.

Dit boek geeft een overzicht van de voorstellen van het Innovatieplatform en van de acties die in gang zijn gezet. Innovatie is een zaak van lange adem. Er is veel bereikt, maar er blijft ook nog veel te doen. U vindt in dit boek beelden van hoe ons land er over tien en over twintig jaar uit kan zien. Het is van groot belang steeds onze verbeelding te blijven gebruiken, vandaar ook de tekeningen en opstellen van kinderen in dit boek. Verbeelding, maar ook verstand is nodig op koers naar 2027. Belangrijk is dat de partijen die elkaar in het Innovatieplatform hebben gevonden -bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid- elkaar blijven vasthouden.

Iedereen die meegewerkt heeft aan het Innovatieplatform of die ideeën heeft ingebracht wil ik van harte bedanken. Graag geef ik namens de leden van het Innovatieplatform onze visie, ideeën en resultaten aan u door.

Jan Peter Balkenende
Voorzitter Innovatieplatform

NL NIXT

INLEIDING

Nederland

op koers naar 2027

Het Innovatieplatform heeft vorig jaar zijn langetermijn wensbeeld beschreven: NL 2027¹. Het schetst daarin een Nederland dat internationaal meedoet, wetenschappelijk en economisch. Een land waar een hoog niveau van welvaart en welzijn samengaan, waar we duurzaamheid nastreven en de economische kansen benutten die dit biedt.

Innovatie is hiervoor een sleutelwoord. Sinds 2003 heeft het Innovatieplatform een groot aantal acties genomen en adviezen uitgebracht om de innovatiekracht van Nederland te versterken. Er zijn onder meer adviezen uitgebracht over het verbeteren van onderwijs², het extra investeren in onderzoek³, het versterken van economische sectoren waarin we unieke kansen hebben (de sleutelgebieden)⁴ en het innoveren van de overheid⁵. Om van Nederland een koploper in de Europese kenniseconomie te maken is immers op veel gebieden verbetering nodig. De eerste stappen zijn inmiddels al gezet en er is steun voor de bijbehorende investeringen en maatregelen, zoals verwoord in de Kennisinvesteringagenda³.

Concrete acties van het Innovatieplatform zijn onder meer de introductie van innovatievouchers die het voor mkb-bedrijven aantrekkelijker maken om samen te werken met kennisinstellingen⁶. En maatregelen waardoor buitenlandse kenniswerkers sneller toestemming krijgen om hier te studeren en te werken⁷.

NL NXYT

In **NLNXT** geven we aan hoe de initiatieven van het platform elkaar versterken en hoe zij bijdragen aan het bereiken van het lange termijn wensbeeld van NL 2027. We schetsen een beeld waar we over tien jaar, in 2016, kunnen en willen staan. Welke uitdagingen en kansen komen we tegen op weg daarnaar toe? **NLNXT** plaatst de acties van het Innovatieplatform in perspectief. En het geeft aan wat er nog meer moet gebeuren in de komende jaren.

Nederland heeft goede kansen om een toonaangevende kenniseconomie en kennissamenleving te worden. In tien jaar kunnen we veel bereiken. Maar dat kan alleen als we een lange termijn visie hebben, met een tijdshorizon van meerdere kabinetten. Daarom heet dit boekje **NLNXT**: het is een referentiepunt op weg naar de concurrerende kennissamenleving die Nederland in 2016 kan zijn, als we boven onze eigen korte termijn belangen uitstijgen en dit ondersteunen met de juiste maatregelen en acties.

We hopen dat **NLNXT** voor u een bron van inspiratie is voor uw eigen bijdrage aan een innovatief Nederland!

LEESWIJZER

NLNXT begint met het belang van innovatie, als motor van vooruitgang. Vervolgens komen in drie afzonderlijke hoofdstukken welvaart en welzijn, kennis en vaardigheden, en overheid en maatschappij aan bod. Ieder hoofdstuk begint met een toekomstbeeld voor 2016 en een beschrijving van de kansen en uitdagingen waar we voor staan in aanloop daarnaartoe. De belangrijkste maatregelen die het Innovatieplatform de afgelopen jaren in gang heeft gezet om het wensbeeld dichterbij te brengen, maken er ook onderdeel van uit. Hierbij is geen volledigheid nagestreefd. **NLNXT** eindigt met een agenda voor de toekomst. Hierin staan de onderwerpen die de komende jaren vooral onze aandacht zullen vragen en de belangrijkste acties die ondernomen dienen te worden, in vier pijlers beschreven. Zij vormen de bouwstenen voor een sterke en dynamische kennissamenleving van Nederland in 2027. En omdat kinderen de toekomst hebben, zijn tekeningen en opstellen van kinderen opgenomen als inspiratie. «

1

INNOVATIE, MOTOR VAN VOORUITGANG

Innovatie kan van grote waarde zijn voor onze economie en samenleving. Als artsen beter en sneller diagnoses kunnen stellen, kunnen patiënten gerichter en sneller behandeld worden en worden kosten bespaard. Een navigatiesysteem dat helpt files te vermijden en wegen die kunnen splitsen, zorgen ervoor dat we meer tijd hebben om te werken en te ontspannen. Meer resistente gewassen leiden ertoe dat oogsten minder vaak mislukken. Auto's die rijden op bio-fuels maken ons minder afhankelijk van schaarse fossiele brandstoffen en zorgen voor minder milieuvervuiling.

Innoveren betekent verbeteren. Het gaat bij innoveren om het vinden en toepassen van nieuwe oplossingen. Nieuwe oplossingen die ons leven blijvend verbeteren. Dat geldt niet alleen voor de economie, waarin we ons voordeel doen met nieuwe producten, diensten en processen, maar het geldt ook voor de hele samenleving: voor de manier waarop we met elkaar omgaan, inspelen op veranderingen in de samenleving of nieuwe organisatie- en werkvormen vinden. Innoveren is daarom: werken aan een nieuwe kenniseconomie en een kennissamenleving. Om concurrerend te blijven, internationaal mee te doen en oplossingen te vinden voor maatschappelijke vraagstukken, om zo onze welvaart en ons welzijn nu en in de toekomst te waarborgen.

INNOVEREN IN EEN SNEL VERANDERENDE WERELD

Innovatie is van alle tijden. Toch staat innovatie meer dan vroeger in de belangstelling. Daarvoor is een drietal goede redenen.

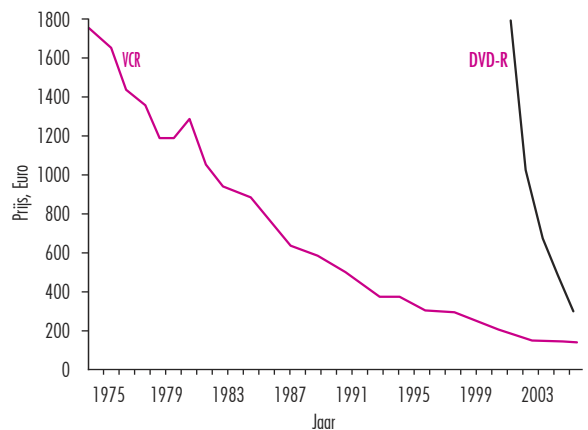
Van land naar mens als belangrijkste productiefactor

Tegen de achtergrond van de veranderende economische activiteiten van de laatste tweehonderd jaar, is innovatie een beslissende factor geweest. In 1800 verdienden we nog 45% van ons nationaal inkomen met landbouw, nu verdienen we 70% met diensten⁸. Waar in de 19^e eeuw land de voornaamste productiefactor was, en dat in het industriële tijdperk kapitaal was, zijn dat nu de kennis, vaardigheden en creativiteit van de werknemers. Meer dan ooit is de mens zelf de voornaamste factor van productie. Dat zie je in sterk groeiende gebieden als de creatieve industrie en de zakelijke dienstverlening. Maar je ziet het ook in de maakindustrie waar we ons onderscheiden met het gebruiken van steeds slimmere machines die producten fabriceren die beter en sneller aansluiten bij de wensen van afnemers. En in de landbouw, een terrein waarop Nederland over een uitstekende kennispositie beschikt, en waar we tot de grootste exporteurs ter wereld behoren.

Meer kennis, snellere ontwikkeling

Ontwikkelingen gaan ook steeds sneller en daarmee ook de ontwikkeling van kennis en innovatie. De belangrijkste drijfveren hierachter zijn de opkomst van de communicatietechnologie en de snelle globalisering van de economie, ook van de kenniseconomie. Als gevolg van een groot-schalig hervormingsprogramma in China, is tussen 1995 en 2003 de jaarlijkse instroom van studenten in de natuurwetenschappen engineering gegroeid van 1.8 naar 5.8 miljoen studenten⁹.

Een andere illustratie van de hogere snelheid waarmee ontwikkelingen gaan: bij de videorecorder duurde het

Figuur 1. Nieuwe producten moeten in een veel korte tijd terugverdiend worden dan voorheen. Verschillen in 'verdiëntijd' voor VCR-R en DVD-R. (Hoekstra 2004).^a

bijna 30 jaar voordat de prijs een factor tien daalde. Bij de dvd-recorder die begin 2000 werd geïntroduceerd, duurde ditzelfde proces ongeveer drie jaar¹⁰.

Slimmer produceren en hogere toegevoegde waarde

Massaproductie verdwijnt steeds meer uit West-Europa. Wij leggen ons meer toe op het slimmer produceren van producten en diensten met een hoge toegevoegde waarde. Toegevoegde waarde die het gevolg is van betere kwaliteit en een op maat gesneden aanbod.

De razendsnelle opkomst van landen als India en China dwingt ons eens te meer om scherp te kijken waar we ons op kunnen onderscheiden en waar wij toegevoegde waarde kunnen bieden. Daarbij willen we een hoog niveau van welvaart behouden en streven we na om minder afhankelijk te zijn van concurrentie op loonkosten.

INNOVEREN GAAT NIET VANZELF

De economische en maatschappelijke uitdagingen vragen in de komende jaren om innovatieve oplossingen van bedrijven, kennisinstellingen en de overheid zelf. Daarom moeten we vernieuwen en verbeteren, op tal van technologische maar vooral ook niet-technologische gebieden. Daar is kennis voor nodig, en de competenties om deze snel toe te passen.

Innovatie is dus belangrijk. Het staat hoog op de politieke agenda, en dat is terecht. Maar we worden niet vanzelf innovatiever. De omschakeling naar een hoogwaardige kennissamenleving vraagt een langdurige inzet van ons allemaal. De voortdurende en versnellende ontwikkeling van economie en samenleving vraagt om een continue, en vaak langdurige, aanpassing. Het Innovatieplatform heeft de afgelopen jaren al tal van acties genomen en richtinggevende adviezen gegeven om de innovatiekracht van Nederland te vergroten. In de volgende hoofdstukken gaan we daar uitgebreid op in. We geven per onderdeel aan welke kansen en bedreigingen er voor ons liggen op weg naar de dynamische kennissamenleving die Nederland in 2027 moet zijn. En hoe innovatie de te volgen koers bepaalt. «

2»»

WELVAART & WELZIJN

Duurzaamheid als kans

In zijn wensbeeld voor 2027 zette het Innovatieplatform duurzaamheid neer als een belangrijke economische kans. "Nederland loopt met duurzaamheid voorop. Dat moeten we, omdat er nergens zoveel mensen leven op zo'n kleine oppervlakte. Dat kunnen we ook, omdat we over de unieke kennis beschikken die daarvoor nodig is. Dat geeft ons in 2027 een unieke positie als exporteur van duurzame oplossingen."¹¹

2.1 WELVAART

De afgelopen anderhalve eeuw is onze welvaart in een ongekend tempo toegenomen. We zijn nu rijker dan ooit tevoren. Deze welvaartstijging heeft ons veel goeds gebracht, we leven langer en comfortabeler en zien meer van de wereld dan onze ouders voor mogelijk hielden. Tegelijkertijd ontwikkelt de wereldeconomie zich in een hoog tempo. Tal van nieuwe kansen doen zich voor om een verdere en duurzame stijging van onze welvaart te realiseren, door gebruik te maken van onze sterktes.

2016: WELVAART

Nederland behoort ook in 2016 tot de meest productieve landen van de wereld. Dankzij onze innovatiekracht staat ons land in 2016 in de top vijf in de Global Competitiveness ranking van het World Economic Forum¹¹. Daarbij springen internationaal gezien vooral in het oog de sterke positie van onze bedrijven die opereren binnen de sleutelgebieden. Er wordt volop gebruik gemaakt van de oplossingen die we in Nederland noodzakelijkerwijs hebben ontwikkeld vanwege onze specifieke situatie, zoals onze ligging onder het zeeniveau, onze hoge bevolkingsdichtheid en de vergrijzing. Zo baggeren en bouwen we dijken over heel de wereld en maken daarbij gebruik van nieuwe vindingen op het terrein van de bio- en nanotechnologie die waterkeringen en de ondergrond waarop ze staan versterken. Veel aandacht trekt in 2016 ook de manier waarop water in ons land de ruimte krijgt en wordt gecombineerd met functies als wonen en recreëren.

Nederlandse voedingsbedrijven lopen voorop met gezond en op duurzame wijze verbouwd voedsel. En de bedrijven uit het sleutelgebied High Tech Systemen en Materialen ontwikkelen producten die goed gerecycled kunnen worden en gebruiken duurzame materialen. Nieuwe ontwikkelingen binnen de chemie zijn voor een belangrijk deel biobased en kringlopen worden gesloten. De creatieve industrie ontwikkelt in 2016 tal van 'serious gaming' toepassingen, zoals op het gebied van crisismanagement bij hoog water ('flood control room'), elektriciteitsvoorziening (simulatie van elektriciteitsnetwerken) en de zorg. Ook onderscheiden de Nederlandse bedrijven zich door bij hun innovaties veel aandacht te geven aan de beleving van de consument. Bedrijven zoeken naar manieren waarop zij kunnen inspelen op de *lifestyle* van de klant. Dat deel van de Nederlandse creatieve industrie dat zich richt op reclame, marketing en communicatie loopt voorop met deze manier van werken.

De zakelijke dienstverlening heeft Nederland tot een mondiaal centrum voor handel gemaakt, waarbij de financiële en de juridische dienstverleners elkaar versterken. De positie van Den Haag als één van de VN-hoofdsteden,

zeker op het terrein van recht en geschillenbeslechting is hierbij een belangrijke internationale blikvanger. De relatief energie-intensieve Nederlandse economie maakt in toenemende mate gebruik van schone energiebronnen.

2006: VOORTVAREN OP STERKTES, AANPAKKEN VAN BEDREIGINGEN

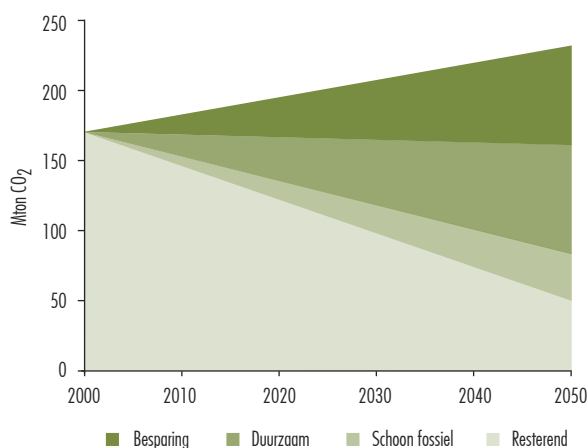
Om op koers te blijven naar dit wensbeeld, moet Nederland als relatief klein land prioriteiten stellen. Wereldwijd ontstaan clusters van excellente bedrijven en kennisinstellingen. De vraag is: waarin blinken wij uit? En hoe krijgen we de bedrijven, kennisinstellingen en overheden zover dat ze maximaal van elkaars krachten kunnen profiteren? Om deze netwerkvorming en gezamenlijke actie te stimuleren, juist op de terreinen waar we als Nederland beschikken over een excellente positie, zowel wat betreft kennis als bedrijvigheid, is het Innovatieplatform begin 2004 gestart met de sleutelgebieden aanpak; het benoemen van sterktes in de Nederlandse economie.

ACTIES OP KOERS NAAR SUCCES

Sleutelgebieden aanpak

De sleutelgebieden aanpak gaat uit van zelfselectie: gebieden kandideren zich door het tonen van hun economische kracht en mondiale kennispositie en door een gedeelde ambitie die bedrijven en kennisinstellingen onderstrepen door zelf acties te ontplooiën.

Het Innovatieplatform heeft acties gesteund op een zestal sleutelgebieden⁴. Dit zijn: Creatieve Industrie, Flowers & Food, High-tech Systemen en Materialen (HTSM), Water, Chemie en Pensioenen & Verzekeringen¹². Ook identificeerde het Innovatieplatform het opkomende sleutelgebied: 'The Hague Capital of Peace and Justice'. Daarnaast zijn ICT¹³ en energietransitie¹⁴ als innovatieassen benoemd, omdat zij op bijna alle gebieden een cruciale doorsnijdende rol spelen. De focus op sleutelgebieden onderscheidt zich in zijn integrale aanpak. Niet alleen aandacht voor R&D projecten, maar juist voor alle factoren die van belang zijn om innovatie in de markt te bewerkstelligen: samenwerking in de keten, tussen MKB en grootbedrijf, voldoende en kwalitatief hoogwaardig aanbod van personeel, regelgeving, internationale samenwerking en aantrekken van buitenlandse investeringen. Dit sluit aan bij de gedachte van het rapport *Oppakken, Aanpakken, Doorpakken* van het Innovatieplatform¹⁵. Daarin wordt gepleit voor maatregelen om het MKB beter gebruik te laten maken van bestaande kennis, en om de samenwerking tussen MKB enerzijds en grootbedrijf en kennisinstellingen anderzijds, te verbeteren.

Figuur 2. Referentiepad Nederlands energieverbruik tot 2050. Hoe de energietransitiepaden bijdragen aan het behalen van de CO₂-reductie doelstellingen. Door efficiëntieverbetering, het gebruik van duurzame energie en het gebruik van schoon fossiel, en de resterende CO₂ fiemissie (Task Force Energietransitie 2006).^b

Een mooi voorbeeld van de toepassing van inzichten uit geluksonderzoek is het gebruik van Unilever van de door haar geïdentificeerde life goals (aangeduid in het Engels met de termen Achieve More, Give Children a Good Start, Look Better, Be Free from Health Problems, Feel Good Daily en Be Healthy for Longer) als startpunt voor innovatie. Op basis van het wereldwijde Health Focus onderzoek zijn deze zes life goals geïdentificeerd. Vanuit deze doelen bekijkt Unilever welke innovatiekansen er bestaan binnen haar merkenportfolio. Daarbij rekening houdend met de specifieke regionale situatie. Zoals het feit dat vermoeidheid vooral in de VS en Noord Europa een probleem is, terwijl het voornaamste probleem in Zuid-Europa en Zuid-Amerika overgewicht is.

Ook voor een bedrijf als Philips wordt dergelijke kennis steeds belangrijker. Gerard Kleisterlee, CEO van Philips verwoordt het als volgt "We sluiten een periode af, waarin we een traditionele, verticaal geïntegreerde elektronica onderneming waren en zouden daarom de toevoeging 'Electronics' uit onze naam willen schrappen om zo te benadrukken dat ons bedrijfsprofiel zich verschuift naar een onderneming die gebaseerd is op een merknaam die 'sense and simplicity' belooft en zich met name richt op gezondheidszorg en lifestyle²¹."

Het Innovatieplatform steunde ruim vijftig voorstellen om de sleutelgebieden aanpak concreet vorm te geven. Generieke acties, zoals het aanstellen van aanspreekpunten voor kansrijke sectoren bij de overheid, het bouwen van regionale netwerken rond hogescholen en het bevorderen van de toegang en het gebruik van databestanden. Naast deze generieke acties is er ook een groot aantal specifieke maatregelen genomen om de sleutelgebieden te ondersteunen. Zo steunde het Innovatieplatform het initiatief binnen het sleutelgebied HTSM om in te zetten op één dynamisch meeting point, de High-Tech Campus Eindhoven en daarbij het Holstcentrum uit te bouwen tot een marktgericht onderzoeksverband op het gebied van microsystemen en om TNO automotive te verhuizen van Delft naar Zuid-Oost-Nederland. Voor de watersector is een innovatief topinstituut opgericht waarin verschillende disciplines als biologie en ICT zich verenigen voor het oplossen van vraagstukken op het terrein van de waterzuivering. Binnen het sleutelgebied creatieve industrie is er een jaarlijkse mondiale 'content'-beurs gekomen, die dit sleutelgebied beter op de kaart zet. Verder is een experiment gestart met de *Creative Challenge Call*, een initiatief om meer netwerkvorming, kennisuitwisseling en samenwerking tussen de creatieve organisaties en het bedrijfsleven tot stand te brengen¹⁶. Specifiek voor de creatieve industrie heeft het Innovatieplatform nog speciale aanbevelingen geformuleerd¹⁷.

Doorwerking in innovatiebeleid: nadere focus binnen de sleutelgebieden

De sleutelgebieden aanpak vormde het startpunt van de programmatische aanpak van innovatie die het ministerie van Economische Zaken heeft ontwikkeld¹⁸. Kernbegrippen zijn kiezen voor internationale excellentie, vraagsturing, integrale aanpak die breder is dan R&D en maatwerk in vormgeving. In 2005 is gestart met de ontwikkeling van pilot-programma's binnen de sleutelgebieden HTSM, Flowers & Food en Water. Bedrijven en kennisinstellingen zijn op deze gebieden aan de slag gegaan om te bepalen waar de gezamenlijke focus, visie en ambitie liggen. Zo wordt binnen de sleutelgebieden verdere focus aangebracht en dus scherper gekozen. Daarbij zijn binnen de oorspronkelijk ruim gedefinieerde sleutelgebieden publiek-private samenwerkingsverbanden ontstaan waarbij bedrijven en kennisinstellingen, met steun van de overheid, specifieke uitdagingen aangaan¹⁹. Om de toepassing en benutting van ICT te stimuleren, kijkt de ICT branche bijvoorbeeld hoe zij bij kan dragen aan innovatie in de sleutelgebieden zoals op het vlak van vers voedsel en logistiek.

2.2 SOCIALE INNOVATIE EN ONDERNEMERSCHAP

Wie bij innovatie alleen denkt aan technologische verbetering van producten en processen, vergist zich. Soci-

de innovatie, de organisatie van de onderneming en het management daarvan, is minstens zo belangrijk. Kernwaarde daarbij is ondernemerschap. In de volgende paragraaf gaan we in op de kansen en uitdagingen op weg naar 2027.

2016: SOCIALE INNOVATIE EN ONDERNEMERSCHAP

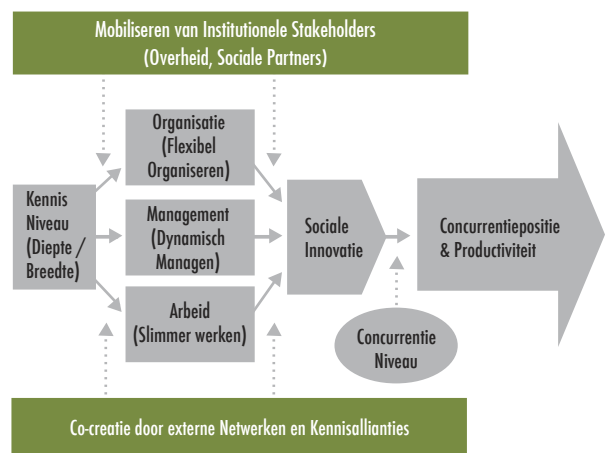
In 2016 zijn Nederlandse bedrijven optimaal ingericht om kansen voor innovatie te zien en benutten. Veel bedrijven en instellingen zullen netwerkorganisaties zijn geworden, waarbij medewerkers maar een beperkt deel van hun tijd op kantoor zijn. Ook zullen veel werknemers voor verschillende organisaties werken, door zichzelf als zelfstandige (al dan niet zonder personeel) aan te bieden. Organisaties zullen veel van hun kennis verwerven uit de netwerken waarin zij zitten.

De veranderende arbeidsvoorwaarden zullen ook gevolgen hebben voor de aansturing binnen bedrijven: minder (fysieke) controle en aanwezigheid en meer sturing op resultaten. Dat resulteert ook in plattere organisaties, waarin verantwoordelijkheden lager belegd worden. Ondernemerschap wordt belangrijker en interactie met de buitenwereld om nieuwe kennis op te nemen wint aan belang. De mate waarin organisaties in staat zijn signalen uit de markt op te pikken en nieuwe kennis te benutten is één van de belangrijkste concurrentiefactoren.

Werknemers kunnen werk- en privé goed combineren, doordat veel banen flexibel ingevuld worden. Werknemers krijgen optimale mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen en worden vooral beoordeeld op de resultaten die zij neerzetten. De organisaties die hun medewerkers het meest uitdagende ontwikkelingsperspectief bieden en een flexibele invulling van functie mogelijk maken, zullen het best in staat zijn talent aan zich te binden. In dynamisch gemanagede bedrijven met een flexibele organisatiestructuur is het werkplezier bovendien vaak een stuk hoger. Juist dit werkplezier maakt dat werknemers zich vol inzetten voor hun onderneming; hun productiviteit neemt dus toe. Dat is een voordeel voor beide partijen.

2006: VOORTVAREN OP STERKTES, AANPAKKEN VAN BEDREIGINGEN

Het belang van sociale innovatie wordt in toenemende mate erkend. Het gaat om het toepassen van nieuwe managementvaardigheden, organisatieprincipes en het optimaal ontwikkelen en slim inzetten van de competenties van medewerkers. De noodzaak van het benutten hiervan wordt des te groter vanwege de krapte die op de arbeidsmarkt zal ontstaan vanwege de vergrijzing. De werkloosheid in Nederland behoort anno 2006 al tot de laagste in Europa. Hierdoor is er een grote uitdaging in het vinden van geschikte arbeidskrachten voor de vacatures die zullen ontstaan. Om deze werknemers op de juiste positie aan het

Figuur 3. Model Sociale Innovatie (Volberda 2006)^c

werk te krijgen, zullen de komende jaren arbeidscontracten flexibeler worden gemaakt. Zo kunnen ook oudere werknemers dankzij aangepaste contractvormen blijven werken. Contracten zullen meer specifiek worden gemaakt op de wensen van de organisatie en het individu. In toenemende mate is er binnen het Human Resources beleid van bedrijven aandacht voor de tevredenheid van werknemers. Meer inzicht in deze processen maakt het mogelijk om gericht HRM beleid te voeren; zo kunnen bedrijven hun werknemers beter behouden en productiever inzetten.

ACTIES OP KOERS NAAR SUCCES

Het Innovatieplatform heeft verscheidene onderzoeken gedaan en adviezen uitgebracht, die onder meer hebben geleid tot het oprichten van het Centrum voor Sociale innovatie (CSI). Het CSI brengt in kaart welke management- en organisatiestrategieën tot innovatie bijdragen en verspreidt de kennis hierover.

RESULTATEN VAN ACTIES OP HET TERREIN VAN WELVAART, SOCIALE INNOVATIE EN ONDERNEMERSCHAP

Om het ondernemerschap te stimuleren heeft het Innovatieplatform acties in gang gezet om de lastendruk te verlichten en om de samenwerking met kennisinstellingen te vergroten, zie hiervoor ook de hoofdstukken 'kennis en vaardigheden' en 'overheid en samenleving'. Tegelijkertijd is duidelijk dat er nog winst valt te behalen. Het zelfstandig ondernemerschap kan bijvoorbeeld nog aantrekkelijker worden door beter toegesneden sociale zekerheid te bieden. In de tabel op de volgende pagina is weergegeven wat de ambities en maatregelen van Nederland op economisch en sociaal gebied kunnen opleveren³.

2.3 WELZIJN EN INNOVATIE

Welvaart is belangrijk, maar, net als innovatie, geen doel op zich. Mensen zijn uiteindelijk alleen geïnteresseerd in producten en diensten die daadwerkelijk bijdragen aan hun geluk. In zijn wensbeeld 2027 schetst het Innovatieplatform een samenleving waarin mensen zich deze vraag steeds nadrukkelijker stellen. In een meer welvarende belevingseconomie wordt het alsmear noodzakelijker om de vraag te stellen 'waar we nu eigenlijk echt gelukkig van worden?' Innovatieprocessen starten daarom in toenemende mate vanuit de vraag hoe de onderneming of overheid hieraan bijdraagt.

2016: WELZIJN EN INNOVATIE

Ons sterk toegenomen inzicht in wat ons tevreden en gelukkig maakt, passen we in 2016 toe in ons persoonlijk leven en bij het ontwerpen van nieuwe diensten en producten. Niet met de illusie dat we elkaar zo gelukkig kun-

nen 'maken'. Wel vanuit het inzicht dat de acties van mensen, bedrijven en overheid mogelijkheden scheppen voor anderen om aan hun geluk te werken. Bovendien hebben in een diensten- en belevingseconomie de bedrijven die het meest effectief bijdragen aan het geluk van hun klant, een stevig voordeel ten opzichte van de concurrent. Bedrijven starten hun innovatietrajecten daarom steeds meer vanuit de vraag, of de behoefte van de consument. Klassiek marktonderzoek volstaat daarbij niet meer, zoals bedrijven ook nu al beseffen. Nodig is een dieper inzicht in de drijfveren van de consument en de manier waarop het bedrijf met zijn specifieke sterktes bij kan dragen aan zijn welzijn en geluk.

Het voortschrijdende inzicht in wat wel en niet bijdraagt aan onze tevredenheid en geluk, biedt daartoe ook volop mogelijkheden. Een cluster van kennisintensieve dienstverleners als marktonderzoekers, adviseurs en reclamemakers fungeert als katalysator. Uit de hele wereld komen bedrijven naar de Randstad om te profiteren van het cluster van reclame- en designbedrijven, kennisinstellingen en trendsettende consumenten die als geen ander deze ontwikkeling aanvoelen en voorzien van een passende vertaling in producten, diensten en de hele beleving daaromheen. De nabijheid van deze kennisintensieve dienstverleners geeft alle Nederlandse bedrijven een voorsprong op een wereldmarkt. Ook in de publieke sector werpt het toegenomen inzicht in wat ons gelukkig maakt haar vruchten af. Dit inzicht helpt om de kwaliteit te verbeteren ondanks een stijgende zorgvraag en dreigende arbeidsmarktkrapte. Hierbij bestaat een intensieve wisselwerking tussen het meer fundamentele onderzoek dat aan universiteiten plaatsvindt en de toepassing van deze inzichten in bedrijven en de publieke sector. Juist de sterke interesse vanuit de toepassingskant vormt een flinke stimulans voor de verdere wetenschappelijke ontwikkelingen op dit terrein.

2006: VOORTVAREN OP STERKTES, AANPAKKEN VAN BEDREIGINGEN

De afgelopen decennia hebben een explosieve toename laten zien van onze kennis over onze subjectieve beleving van allerlei zaken, variërend van onze tevredenheid met werk en inkomen tot de mate waarin wij onszelf als gelukkig kenschetsen. Dit is gebeurd binnen uiteenlopende wetenschappen, van sociologie, economie en psychologie tot hersenwetenschappen, farmacologie en biologie. Sommigen spreken van een nieuwe wetenschap van geluk die is ontstaan²⁰.

Hierbij is een intensieve wisselwerking tussen het meer fundamentele onderzoek dat aan universiteiten plaatsvindt en de toepassing van deze inzichten in bedrijven en de publieke sector. Juist de sterke interesse vanuit de toepassingskant vormt een flinke stimulans voor de verdere wetenschappelijke ontwikkelingen op dit terrein.

VERSTERKEN INNOVATIEF VERMOGEN EN ONDERNEMERSCHAP		
	Ambitie 2016	Huidige positie (meest recente cijfer)
Innovatie inspanningen	<p>Nederland staat in de top vijf van het <i>Global Competitiveness Report</i></p> <p>Omzetaandeel industrie uit innovatie naar 30%</p> <p>Omzetaandeel diensten uit innovatie naar 20%</p> <p>Twee bedrijven sluiten zich aan bij het investeringsniveau van 'de grote 7'</p> <p>Investeringen bij bedrijven in onderzoek en ontwikkeling richting 2%</p>	<p>Nederland nr. 9</p> <p>Omzetaandeel is 21%</p> <p>Omzetaandeel is 9%</p> <p>1,0% BBP</p>
MKB en ondernemerschap	<p>Aantal snelgroeiende bedrijven naar 12%</p> <p>50% meer innovatieve starters</p> <p>Houding ten opzichte van ondernemerschap naar EU top drie (45% positief)</p> <p>25% van de MKB-toepassers en volgers heeft ervaring met samenwerking met kennisinstellingen</p>	<p>8%</p> <p>3100 innovatieve starters</p> <p>33%</p> <p>15%</p>

De kennis en het inzicht in wat de tevredenheid en het geluk van mensen drijft, vormt daarmee in toenemende mate een bron van innovatie. Innovaties in de belevings-economie beginnen met een goed begrip van die beleving en de rol die bedrijven daarin kunnen spelen. Dat levert soms verrassende inzichten op over de betekenis die de eigen organisatie heeft voor de klant met ongedachte innovaties als gevolg. Ouderen in verzorgingshuizen vinden het bijvoorbeeld, naast een goede kwaliteit van de zorg, minstens zo belangrijk om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen functioneren en erkenning te krijgen. Dat biedt concrete aanknopingspunten voor innovatie in verzorgingstehuizen. In de bouw blijkt dat inspraak in het ontwerpen van een huis niet leidt tot totaal verschillende huizen, maar wel tot meer tevreden bewoners die zich bovendien meer om de buurt bekommeren.

ACTIES OP KOERS NAAR SUCCES

In NL 2027 heeft het Innovatieplatform de verwachting uitgesproken dat kennis en inzicht in wat de tevredenheid en het geluk van mensen drijft, in toenemende mate een bron van innovatie zou vormen. Tegelijkertijd besepte het Innovatieplatform dat er op dit specifieke terrein nog relatief weinig acties waren. Daarom heeft het Innovatieplatform aan mensen uit bedrijven, kennisinstellingen en binnen de overheid, die actief zijn op terreinen waarvoor de kennis over de beleving van mensen relevant kan zijn, de vraag voorgelegd: 'Hoe kunnen we als Nederland maximaal profiteren van de mogelijkheden die kennis over tevredenheid en geluk ons biedt?'

Uit de gesprekken en bijeenkomsten die het Innovatieplatform heeft georganiseerd, bleek dat er veel toepassingsmogelijkheden zijn, specifiek binnen de gebieden zorg (in het bijzonder de ouderenzorg), belevings-economie, sociaal-economisch overheidsbeleid en Human Resource Management. Om die kansen te benutten moeten bedrijven, kennisinstellingen en overheden samen toepassingsmogelijkheden bespreken en onderzoeksvragen formuleren. Het Innovatieplatform wil de dialoog die in gang is gezet, het komende jaar voortzetten, om te bezien of en hoe een publiek/privaat initiatief op dit terrein verder vorm kan krijgen. «

3 >>>

KENNIS & VAARDIGHEDEN

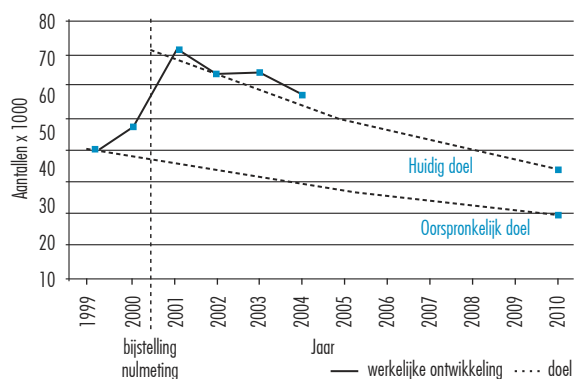

Onderwijs, onderzoek, innovatie, creativiteit en ondernemerschap zijn cruciaal voor onze toekomstige welvaart en voor het oplossen van maatschappelijke uitdagingen, bijvoorbeeld in de zorg en de sociale zekerheid. Mensen vormen hierin de cruciale schakel. Daarom is het belangrijk dat alle Nederlanders het beste uit zichzelf halen en dat de samenleving hen hierin stimuleert en ondersteunt. Het motto ‘werk, werk, werk’ zou moeten worden aangevuld met ‘talent, talent, talent’.

2016: KENNIS EN VAARDIGHEDEN

In 2016 stelt het onderwijs, veel meer dan nu het geval is, mensen in staat om hun talenten maximaal te ontwikkelen. Naast cognitieve vaardigheden krijgen ook interpersoonlijke en verbaal-linguïstische vaardigheden meer aandacht. Mensen zijn in alle levensfasen bezig om te leren en zich te ontwikkelen. Het onderwijs sluit hierop aan door een verbreding van het onderwijsaanbod, meer samen te werken met bedrijven en meer mogelijkheden te bieden om opleidingen te stapelen. Doordat het onderwijs niet alleen kennis aanbiedt, maar mensen helpt ook andere talenten te ontplooiën, komt de nadruk meer te liggen op wat mensen wél kunnen in plaats van wat zij niet kunnen. Deze positieve benadering zorgt ervoor dat minder leerlingen en studenten uitvallen, en dat zij er veel meer naar streven om uit te blinken. Verschillen tussen mensen worden erkend en excellentie wordt gestimuleerd. Onderwijsinstellingen hebben de vrijheid om, veel meer dan nu, hun opleidingsaanbod hierop af te stemmen. Zij bieden maatwerk. Excellente onderzoekers hebben de ruimte om hun nieuwsgierigheid te volgen en toponderzoek te doen. Daarbij hebben kennisinstellingen ook oog voor de maatschappelijke en economische kennisbehoeften. Bedrijven kennen de weg naar universiteiten en hogescholen en andersom.

Figuur 4. Aantallen nieuwe voortijdige schoolverlaters per jaar (Ministerie van OCenW 2005)^d

2006: VOORTVAREN OP STERKTES, AANPAKKEN VAN BEDREIGINGEN

We moeten anno 2006 het beste uit ons zelf halen. Dat klinkt eenvoudig, maar zover zijn we nog lang niet. We profiteren nog veel te weinig van kennis, technologie, ondernemerschap en creativiteit. Gelukkig is de uitgangspositie van Nederland om een hoogwaardige kennissamenleving te worden heel behoorlijk. Nederlandse leerlingen scoren redelijk tot goed op internationale toetsen. Nederland kent internationaal gezien een relatief lage werkloosheid. De kwantiteit en kwaliteit van wetenschappelijke publicaties is hoog. Maar in een aantal opzichten loopt Nederland achter. Bij de start van het Innovatieplatform is een inventarisatie gemaakt van de knelpunten, hetgeen heeft geleid tot het rapport *Vitalisering van de kenniseconomie*²². Dat Nederland achterloopt blijkt uit een groot aantal indicatoren. Veel kinderen hebben een taalachterstand als ze naar de basisschool gaan, en deze achterstand wordt niet helemaal weggewerkt. De schooluitval in het voortgezet en middelbaar onderwijs is hoog. Het aantal hoog opgelei-

den is relatief laag. Er zijn te weinig studenten bij exacte en technische opleidingen. De investeringen in onderwijs en onderzoek zijn nog te laag. Investerings in grootschalige onderzoeksfaciliteiten zijn moeilijk tot stand te brengen, omdat ze het budget van individuele onderzoeksinstellingen te boven gaan²³. Kortom, onze uitgangspositie is wel goed, maar we zullen al onze talenten moeten gebruiken om deze goede uitgangspositie te benutten.

Acties op koers naar succes

Het Innovatieplatform hecht bijzonder veel waarde aan het verbeteren van het onderwijs. In 2004 heeft het daarom het rapport *Beroepswijs beroepsonderwijs*²⁴ uitgebracht, waarin wordt gepleit om het beroepsonderwijs nauw bij de praktijk te laten aansluiten en om alle leerlingen tot het hoogst mogelijk niveau op te leiden. In het rapport *Leren Excelleren*²⁵ wijst het platform op de urgentie van het maximaal ontwikkelen van ieders talenten en op het bevorderen van een cultuur van excellentie.

Om deze ambities te realiseren zal er meer geïnvesteerd moeten worden in kennis en vaardigheden. Niet voor een jaar, maar voor een langere tijd. De overheidsinvesteringen in kennis en innovatie moeten toegroeien naar een bedrag dat structureel op jaarbasis zes miljard euro hoger ligt dan nu. Van het bedrijfsleven wordt een soortgelijke inspanning verwacht³. Met deze extra investeringen kunnen we het onderwijs en onderzoek in Nederland verbeteren. Daarbij zijn de volgende twee prioriteiten van belang.

Meer ruimte voor scholen om talenten op te leiden

Het onderwijs moet meer worden gericht op het maximaal ontplooiën van alle unieke, verschillende, individuele talenten. Hiervoor moeten scholen en docenten veel meer ruimte en mogelijkheden krijgen voor maatwerk en differentiatie. Omdat de huidige regelgeving hiervoor te weinig ruimte laat, zouden we op korte termijn experimenten met regelvrije scholen kunnen toestaan. Regelvrij wil zeggen: zonder toezicht van bovenaf door de Onderwijsinspectie. Maar regelvrij wil niet zeggen: zonder verantwoording af te leggen. Integendeel. Om de status van regelvrije school te verwerven moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Ten eerste moet de school een uitgewerkt plan van activiteiten hebben, dat aantoonbaar ten dienste staat van maximale talentontwikkeling. Ten tweede moet het plan gedragen worden door de belangrijkste *stakeholders* zoals leerlingen, ouders, aanleverende en afnemende onderwijsinstellingen, en werkgevers. Ten derde moet de school horizontaal verantwoording afleggen aan deze *stakeholders*: er moet een goede monitoring, rapportage en evaluatie van de onderwijsresultaten plaatsvinden. Deze manier van onderwijs plannen en uitvoeren geeft scholen en docenten veel meer vrijheid om in te spelen op de specifieke wensen en talenten van hun

	AMBITIE 2016	HUIDIGE POSITIE (MEEST RECENTE CIJFER)
EEN ZO GOED MOGELIJK OPGELEIDE BEROEPSBEVOLKING		
Voor- & vroeg-schoole educatie	Alle achterstandsleerlingen van 2 - 4 jaar nemen deel aan VVE ²⁷	52% neemt deel
Primair onderwijs	Nederlandse basisonderwijs behoort tot het beste van de wereld (top vijf)	6 ^e rekenen en 10 ^e natuuronderwijs
Voortgezet en middelbaar (beroeps) onderwijs	Nederlandse voortgezet onderwijs behoort tot het beste van de wereld (top vijf) Bijna 100% van de jongeren haalt een startkwalificatie Uitval tot bijna 0% teruggebracht	7 ^e wiskunde, 8 ^e natuuronderwijs 85,5% haalt startkwalificatie 14% uitval
Hoger onderwijs	Drie Nederlandse universiteiten in de top vijftig in de wereld De doorstroom naar van MBO naar HBO naar 60% De helft van de Nederlandse beroepsbevolking (25 - 44) is hoger opgeleid Een stijging van de uitstroom bèta-technici met 25%	1 universiteit 50% 35% is hoger opgeleid t.o.v. 2000
Leven lang leren	35% van de Nederlandse beroepsbevolking neemt deel aan scholing	17% neemt deel
EEN VERSTERKING VAN DE KENNISBASIS EN EEN BETERE BENUTTING		
Publieke kennisbasis	Handhaven in de wereldtop (top vijf) m.b.t. output en citatie Investerings in publieke R&D naar een vast percentage van het BBP (1%) Meer focus en massa in het wetenschappelijk onderzoek 50% van de innovatieve bedrijven heeft menwerkingsverbanden	Wereldtop 0,7% BBP 36%

leerlingen. Op lange termijn kan gedacht worden aan de invoering van een licentiemodel. In dit model wordt het toezicht van bovenaf, zoals we dat nu kennen, geheel afgeschaft. De overheid verstrekt aan scholen een licentie om onderwijs te geven indien aan de drie voorwaarden die hiervoor zijn genoemd, wordt voldaan.

De regelvrije school biedt ook voor docenten veel meer mogelijkheden om hun vak op hun eigen manier in te vullen. De docent krijgt meer vrijheid maar ook meer verantwoordelijkheid. Hij moet daarom ook zelf continu leren en bijscholen. Daarbij hoort een meer gedifferentieerde beloning en een beter loopbaanperspectief. Op korte termijn zijn verder twee andere acties nodig. De eerste is het erkennen van deeldiploma's. Dus bijvoorbeeld wiskunde op havo-niveau en Engels op vwo-niveau. De tweede is het verruimen van de mogelijkheden om opleidingen te stapelen. Zo wordt de doorstroom naar hoger onderwijs gestimuleerd, waardoor bijvoorbeeld het aantal technisch hoger opgeleiden kan stijgen.

Verstevigen van excellente kennisgebieden

Nederland kan op een aantal gebieden tot de wereldtop horen en de aanwezige kennis beter benutten. De beste onderzoekscentra verdienen het om extra te worden beloond, zodat er internationaal toonaangevende *centers of excellence* ontstaan.

Om tot de top te blijven horen, zijn meer samenwerking (ook op Europese en mondiale schaal) en concentratie van onderzoek en ontwikkeling van onderzoeksnetwerken nodig. Kennisinstellingen moeten daarvoor zowel onderling als met bedrijven en maatschappelijke actoren samenwerken. Met de focus op de sleutelgebieden, die nu plaatsvindt binnen het beleid van het ministerie van Economische Zaken, maar ook dat van organisaties als NWO, TNO, universiteiten, hogescholen en andere kennisinstellingen, heeft Nederland een flinke stap gezet naar een meer gerichte inzet van de innovatiemiddelen. Een versterking van de kennisbasis kan vanzelfsprekend niet zonder een hoogwaardige onderzoeksinfrastructuur en het koesteren van onderzoekstalent. Voor (buitenlandse) studenten moet een carrière als onderzoeker in Nederland, veel meer dan nu het geval is, uitdagen en aanspreken. Tevens kan extra geld voor onderzoek beschikbaar komen door meer gebruik te maken van onconventionele financieringsmethoden, zoals giften en legaten²⁶.

RESULTATEN VAN ACTIES OP HET TERREIN VAN KENNIS EN VAARDIGHEDEN

De tabel³ op pagina 23 laat zien hoe de internationale positie van Nederland als kennisland duidelijk verbeterd is als de bovengenoemde adviezen en maatregelen worden uitgevoerd. Ze kunnen in tien jaar worden gerealiseerd. «

Teken- en opstelwedstrijd

Leerlingen van verschillende scholen uit heel Nederland zijn gevraagd om hun visie weer te geven over de toekomst van Nederland. Nederland in 2016!! De winnaar van de opstelwedstrijd is geworden: Willemijn Bakker van de Skulpe uit Hindeloopen. Haar opstel kun je lezen op pagina 30. De winnaar van de tekenwedstrijd is geworden: Wessel Huiskes van de Albatros uit Goor. Zijn tekening staat op pagina 32.

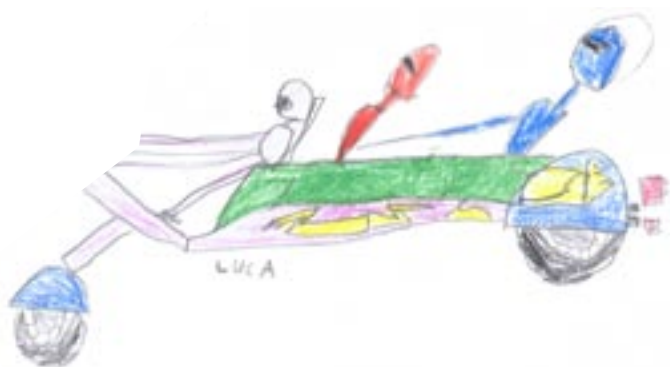

Scholen die hebben deelgenomen:

CBS de Borgh (Borger), de Albatros (Goor), de Dobbelsteen (Sevenum), de Kleine Beer (Leusden), de Skulpe (Hindeloopen), de Venen (Reeuwijk), het Kompas (IJmuiden), Johan Friso School (Druuten), Johannes Caluïjschool (Wolphaartsdijk), St Vitus (Winschoten) en de Pandelaar (Gemert).

Inhoud

- 26 Opstel van Siewart, Johannes Caluïjschool
- 27 Tekening van Tom, de Pandelaar
- 28 Opstel van Stof, de Dobbelsteen
- 29 Tekening van Luuk, het Kompas
- 30 Winnende tekening van Wessel, de Albatros
- 32 Winnende opstel van Willemijn, de Skulpe
- 35 Tekening van Karsten, de Pandelaar
- 36 Tekening van Sander, CBS de Borgh
- 37 Opstel van Nick, St Vitus
- 38 Tekening van Adriaan, Johannes Caluïjschool
- 39 Opstel van Annelies, de Venen
- 40 Tekening van Jan, het Kompas

ei 1 Gedicht

Over tien jaar is alles mooi
Er zitten elektronische dieren in een kooi
De dierenruim is niet meer zo leuk
En er hangt een mechanische reuk
De dieren zijn dus niet meer wild
Er is geen enkel dier dat gilt
De steden zijn van ijzer
En er heerst een keizer

In Nederland is het erg warm
En we zijn absoluut niet arm
Er zijn geen gewone bolken maar
Die ene keizer krijgt veel eere
Hij woont in Nederland
En heeft een groot verstand

Er zijn digitale boeken
En er zijn superlekkere koeken
Er zijn mooie landschappen
Iedereen wilt naar een uitje knoppen
Iedere mens heeft een zwembad in zijn tuin
Waar de ligte dom vaak in ruimen

Iedereen maakt thuis zijn school werk
En iedereen is reuse sterk
Iedereen heeft dan leuk werk
Re een woort tinnen de ander klerk
Die moet allen maar tippen
Al en toe gaat zijn huis toe niemen
Dan moet hij olie bijvullen
Dat doen enkele knieden

Er zijn geen brillen meer
Ien klak heeft zij ze ien enkele keer

Zeeland bestaat niet meer
De zee loomt over elke keer
Allesmaal water
Zo wordt het later

Siewart

dezen fragmenten die heel veel ^{toom} wagen verboeren
en hij ~~x~~ zit op zopen eenakji.

Mijn rijm ^{met} Fleuren

In de toekomst is er geen politiek,
dus baltende is er niet.

De zee wordt niet meer vervuult,
dus geen vis die erom huilt.

De noordpool is weer ijs,
nou ja wat een prijs!

De vrieskasten werken daar hard,
wat apart!

Er is nu heel veel ijs,
cornetto's en radijs.

Fietsen met raket,
wat een pret!

Afrika is weer gezond,

en de mensen zijn weer mooi rond.

Bimpen is heel stoer,
chips ik mis een moer.

Albert & Einstein heb weer iets uitgevonden en,
endat is niet zonde.

Er is geen school dat is shit,
de leerchip is de nieuwe hit!

Je hart kan niet meer kapot,
dus je hebt geen last meer van die marmot.

Dj Sammy is the best,
net zo goed als de rest.

Brandalarmen werken goed.

dus je hebt geen last meer van roet.

Auto's kunnen vliegen,

En ik zit niet te liegen.

Het gedicht is nu bijna af,
hoak nu maar af.

Wil je nu nog zo'n leuke rijm,
kom dan vlak over de rijn.

wessel

toekomst: vliegende auto's
vliegende huizen

De toekomst over 10 jaar.

Hoe zou het er uit zien over 10 jaar?

Ik denk dat het heel anders is dan nu.

Ik typ een paar onderwerpen en daar denk ik over (in mijn oge dan hé!)

Werk.

Er zijn veel meer mensen aan het werk dan nu, de jongeren staan niet meer op straat rond te hangen, nee ze krijgen nu allemaal een baan. En er zullen een paar beroepen uit sterven. Maar waarom sterven beroepen uit? De beroepen sterven uit omdat er machines komen in plaats van mensen dus raken mensen hun baan kwijt.

Onderwijs.

Ik denk dat de scholen veel meer op laptops werken.

En dat er een elektronisch bord komt dat zou niet verkeerd zijn.

De scholen zijn verplicht om kinderen op te vangen als de ouders naar het werk gaan.

Auto's

Ik denk dat de auto's op water rijden en dat de auto's zelf het gevaar kunnen zien. (Dus minder doden.)

en dat er overal in de auto's airbags zitten, En dat de stoelen nog comfortabeler zitten en de auto's kunnen nu ook nog veel sneller want ja ze kunnen toch al het verkeer zien aankomen.

Milieu.

Ik denk dat het steeds slechter gaat met de natuur want het gaat nu al slecht. Het kan wel opknappen maar daar is weinig hoop voor. Wij mensen moeten wat meer doen voor de natuur, de auto's moeten sneller rijden dan is er minder vervuiling voor de natuur en de dieren kunnen eindelijk weer vrij rondrennen.

Televisie.

De televisie is nu nog een plasmascherm of een grote koelkast. Maar ik denk dat over ongeveer 10 jaar een televisie is die je op kunt rollen en in je broekzak kunt stoppen. En als je in de stad loopt en je hoort het WK begint ga je zitten en pak je je televisie en dan kijk je het WK, maar de keranten staan daar al bij van. Maar het is nog niet klaar. Ik denk dat over 10 jaar het wel klaar is.

Klimaat.

De zomers worden warmer en de winters worden kouder. Dat is aan de ene kant wel leuk maar aan de andere kant weer niet. Waarom is het niet leuk dat het warmer wordt? Nou voor de noordpool als het warmer is smelt het ijs en dan sterven de dieren uit. Waarom is het leuk dat het kouder wordt? Nou voor de noordpool en wij kunnen op het ijs. Dat is toch veel leuker of niet soms?

Reizen.

Hoe zouden we gaan reizen over 10 jaar? Misschien kunnen we wel met een raket naar een planeet wie weet? Met een raket naar de maan hoe zou het daar er uit zien ik denk dat het er wel grappig uit ziet moet je denken. Je kijkt naar beneden maar eigenlijk lopen daar allemaal mensen.

Voeding.

Zouden alle mensen eten en drinken krijgen? Dat er nergens meer honger is. Dat weet ik niet, Misschien over 10 jaar. Maar nu nog niet. Er moeten mensen naar die arme landen gaan om ze te leren hoe je voedsel moet verbouwen, zo komen ze ook aan eten. mensen hebben ook recht op voedsel!

Dit was mijn opstel over hoe zou het er uit zien in Nederland over 10 jaar.

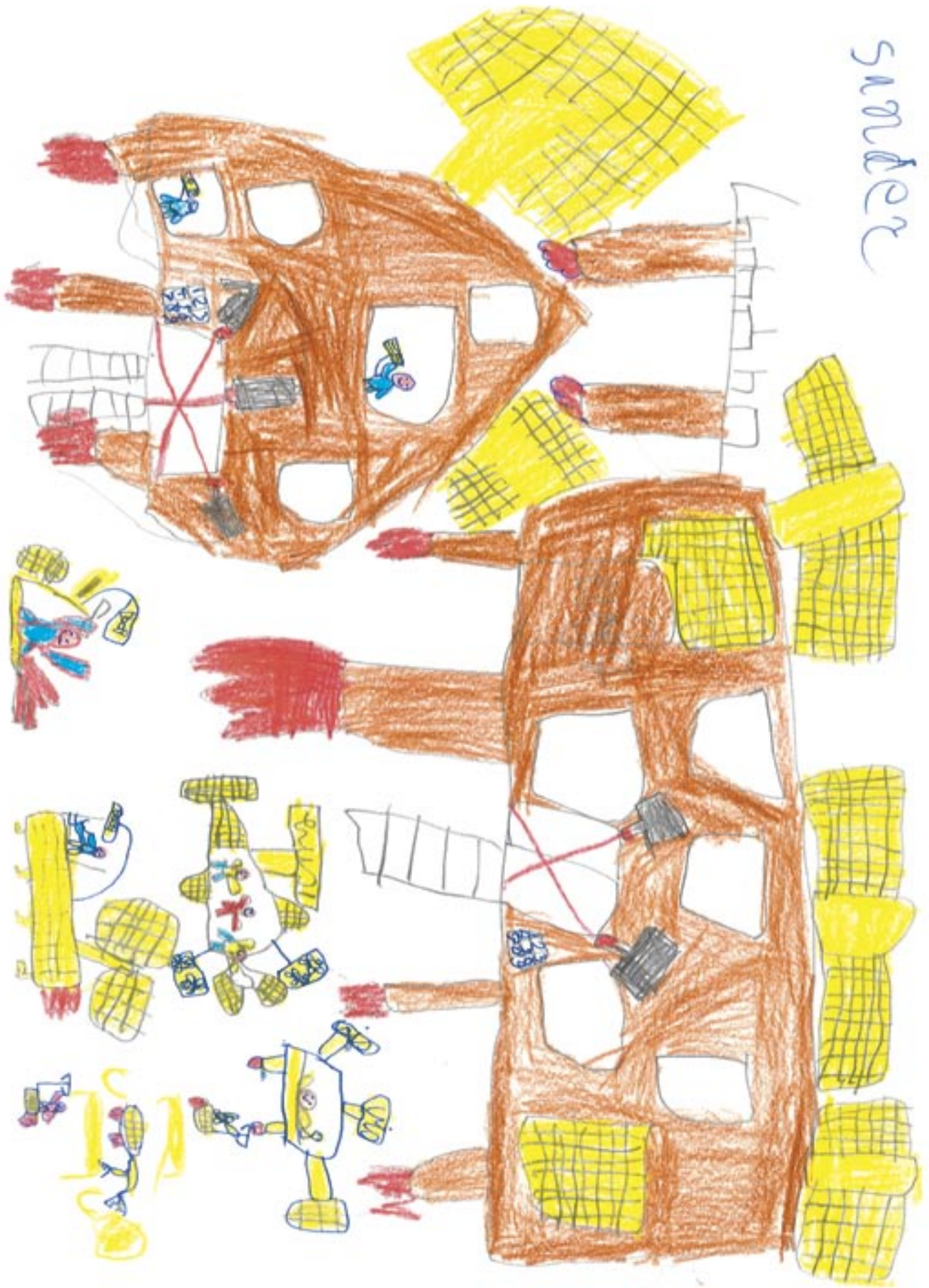
Geetjes,

Willemijn Bakker   Groep 8

Abbs de Skulpe te Hindeloopen.

snider

"De toekomst"

Hoi mijn naam is Nick Evenga. Ik woon op de planeet Xator in het jaar 4022. Na de grote ramp die de Aarde vernietigde is mijn familie hier komen wonen. Ik ben trouwens net klaar met m'n lessen.

Vandaag hadden we de lessen taal, biologie, rekenen en geschiedenis, dat ging over hoe de mensen leefden in het jaar 2006. Primitief!!

Toen kregen kinderen nog gewoon les op een school!! Nou, wij krijgen al lang geen les meer op een school. Wij krijgen les van een holografische meester en als je even geen zin hebt in de lessen dan doe je het beelt gewoon uit. Over morgen heb ik vakantie!! Omdat mijn voorouders die nog op de Aarde woonden Nederlands waren vonden mijn ouders het leuk om met een soort tijdmachine terug te gaan naar Nederland in het jaar 2006. (van de geschiedenis!) Ik heb er wel zin in. O, ik word gerusepen, volgens mij zijn het m'n vrienden want ik had afgesproken om te gaan zweefboarden. Tijdens geschiedenis ging het ook over wat kinderen deden als ze wij waren.

Hij vertelde over skateboarden een houten plank met wieltjes eronder. Een zweefboard lijkt er een beetje op maar dan zweeft "in plaats van dat te rold en hij gaat veel sneller zo'n 100 km per uur, je begrijpt wel dat je er alleen mee mag op een speciale baan. Maar ik ga!

doei!!

Nick Evenga st. vitus school gr. 8

Marian's artwork (with help of mother)

Wat gebeurt er in de toekomst met Nederland?

Is er misschien oorlog in ons land?

Nee, Nederland en de wereld leven in vrede

Want wij vinden geen reden
om iets uit te rechten

Daarvoor hebben wij rechten

Die rechten heeft iemand gemaakt,
dat zijn rechten die iedereen raakt

Wat er is veranderd, is niet veel

Jeder mens op de wereld krijgt zijn deel

De doodstraffen zijn er niet meer

In plaats daarvan gaan de boeven in de ber

Ergens, hier ver vandaan

Waar ze nooit meer weg mogen gaan

Nu spreekt iedereen dezelfde taal

Een mooie woordenschat, op grote schaal

Wat kan er verder gebeuren met ons land

Ons mooie, mooie Nederland

In de komende jaren en eeuwen

Dat kan je niet van de daken schreeuwen

Want dat weet je nu nog niet

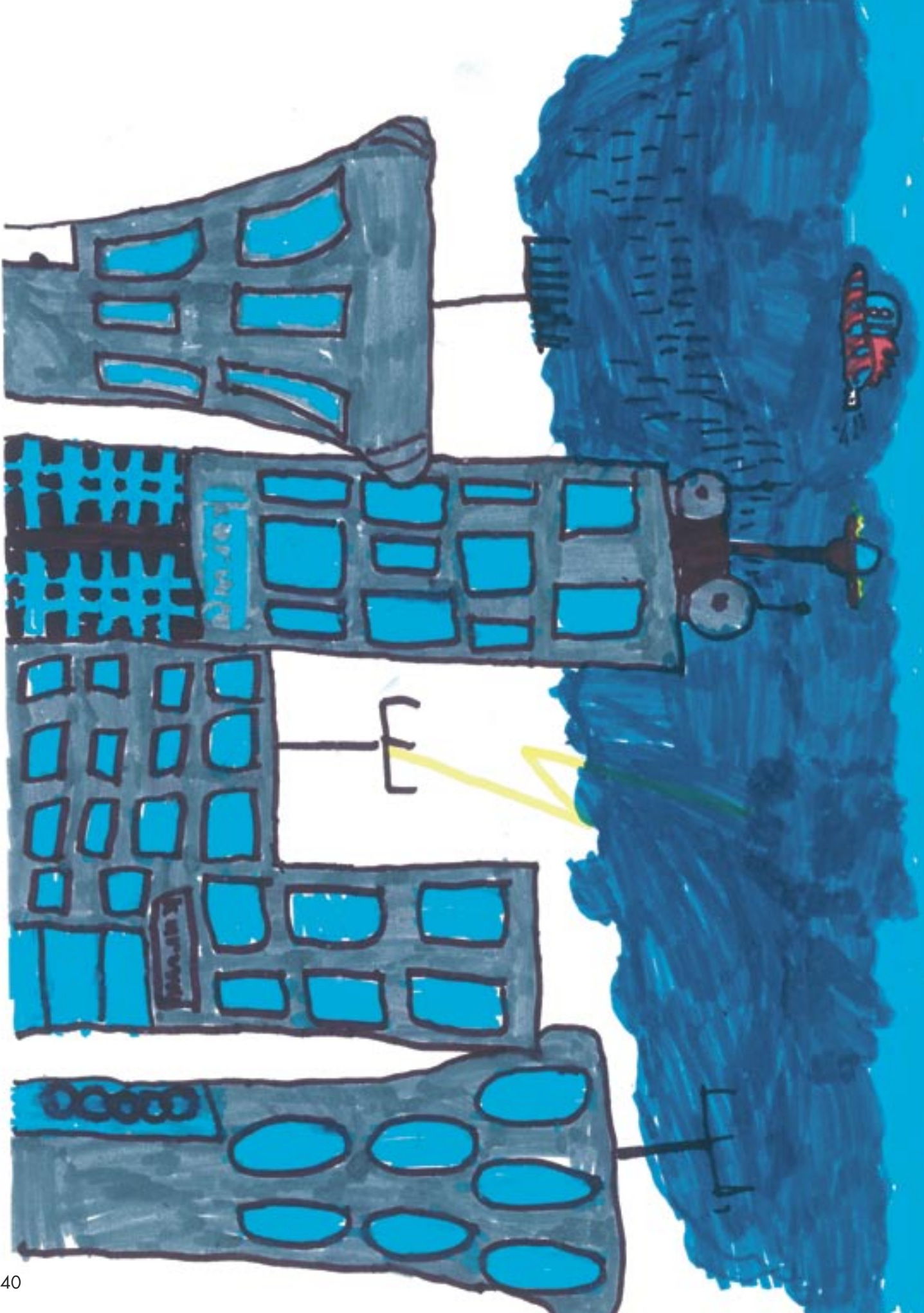
Alles ligt in de toekomst, in het verschiet

Vandaag komen we het niet te weten

En als het is gebeurd, is het alweer vergeten

van: Annelies, de Veen

Beurman

4 >>>

OVERHEID & MAATSCHAPPIJ

Innovatie is geen zaak van alleen ondernemers en onderzoekers, maar van ons allemaal. We willen een kennis-samenleving bouwen, waarin iedereen volop meedoet. Innovatie kan een grote bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zoals onderwijsachterstanden, vergrijzing, milieu en verkeerscongestie. Daar-toe is het van belang dat de overheid de transitie naar een kennis-samenleving steunt en daaraan een actieve bijdrage levert. Bovendien kan de overheid zelf ook innoveren, en zo haar efficiëntie en effectiviteit verhogen.

4.1 DE OVERHEID IN 2016

De Nederlandse overheid zal in 2016 een dynamische en interactieve organisatie zijn die intensief samenwerkt met burgers, bedrijven, onderzoekstellingen en andere maatschappelijke organisaties. Daardoor behoort de dienstver- lening van de Nederlandse overheden tot de beste van Europa en stimuleert de overheid anderen optimaal het beste uit zichzelf te halen. ICT wordt veel ingezet als hulp- middel om diensten aan te bieden en om interactief beleid te maken. Nederland is geen verzorgingsstaat, maar een stimuleringsstaat. De overgrote meerderheid van de bevol- king zal zeer actief werken aan hun eigen succes, zowel op school als op het werk. Wel zal de overheid een vangnet bieden voor mensen die echt niet kunnen meekomen. Over- heidsdiensten worden overzichtelijk en eenvoudig ange- boden, hinderlijke regelgeving is drastisch verminderd.

2006: VOORTVAREN OP STERKTES, AANPAKKEN VAN BEDREIGINGEN

De overheid is nu al actief om innovatie te bevorderen. Veel acties die in publicaties van het Innovatieplatform zijn genoemd, voert de overheid al uit. Daarnaast heeft de over- heid vele initiatieven genomen om innovatie te bevorderen, zowel op landelijk, provinciaal als gemeentelijk niveau. Er is vrijwel geen ministerie meer dat niet bezig is om inno- vatie in zijn beleid te bevorderen. Maar de overheid kan meer doen. In zijn rapport *Grenzen zoeken, grenzen ver- leggen*²⁸ legt het Innovatieplatform zijn visie op een andere overheid neer. In de eerste plaats door haar rol als speler in de economie nog beter op te pakken. Een verdergaande vermindering van regels en administratieve lasten kan de drempel voor innovatie verder verlagen. En door bij het inkopen specifiek geld te reserveren voor innovatieve goe- deren en diensten, kan de overheid nieuwe producten en jonge ondernemers een stevige steun in de rug geven. In de tweede plaats is de overheid nu niet altijd goed in staat om concrete maatschappelijke problemen effectief aan te pakken. Door de verkokering en de aandacht voor regels in plaats van doelen is veel overleg nodig, waardoor snel en krachtig ingrijpen vaak niet mogelijk is. Ook de produc- tiviteitsgroei bij de overheid blijft achter²⁹. Meer inzet van ICT kan deze groei helpen verhogen.

In de huidige economie wordt het belang van kennis steeds groter. De relaties tussen bedrijven, onderzoeksinstituten en overheden worden steeds talrijker en complexer. Om als maatschappij optimaal gebruik te kunnen maken van de potentiële gebundelde krachten binnen deze drie-eenheid, is het zaak dat de overheid goede voorwaarden voor samenwerking schept, en zelf ook actief deelneemt aan bedrijfsinitiatieven en onderzoek. De overheid moet burgers meer prikkelen om actief mee te werken en te innoveren; deze transitie van verzorgingsstaat naar stimuleringsstaat maakt het bedrijfsleven en de onderzoeksweld sterker en innovatiever.

ACTIES OP KOERS NAAR SUCCESS

Binnen deze transitie passen een aantal veranderingen van de overheid zelf. De overheid moet een programmatische aanpak hanteren om maatschappelijke uitdagingen als vergrijzing en mobiliteit effectiever aan te pakken. Projectministers kunnen deze issues effectief aanpakken met speciale Deltabudgetten (zie hieronder bij 'Werk volgens een open innovatiemodel'). Verder bestaat er een grote uitdaging voor de overheid om, met enig risico, meer projecten en onderzoeken uit te besteden aan bedrijven en onderzoeksinstituten. Daarvoor moet de overheid samenwerking en informatie uitwisseling tussen bedrijven stimuleren en ook zelf haar knowhow beschikbaar stellen voor veelbelovende private initiatieven. Burgers ervaren hinder van overheidsinstanties die slecht samenwerken. Op dit moment is er voor burgers en ondernemers nog steeds veel onduidelijke en tegenstrijdige wetgeving. Zij hebben behoefte aan minder regels. Veelbelovende innovatieve bedrijven en onderzoeksinstituten uit binnen- en buitenland zouden graag aan de slag gaan en willen experimenteren in regellichte gebieden.

WERK VOLGENS EEN OPEN INNOVATIEMODEL

Bedrijven innoveren volgens een open innovatiemodel. Dat zou de overheid ook moeten doen. Aangezien grote maatschappelijke problemen veel dimensies kennen, is het belangrijk dat de overheid ze samen met bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke actoren ook vanuit al deze invalshoeken aanpakt. Het Innovatieplatform stelt in het rapport *Grenzen zoeken, grenzen verleggen*²⁸ voor om per thema Deltabudgetten in te zetten. Dit zijn budgetten die speciaal zijn bedoeld voor de aanpak van een bepaald thema. De Deltabudgetten worden beheerd door interdepartementaal samengestelde budgetdirecties die rechtstreeks verantwoording afleggen aan de betreffende budgetminister. Kabinet en Tweede Kamer formuleren in overleg met maatschappelijke actoren doelen voor de budgetten. De budgetdirecties worden jaarlijks op het behalen van deze doelen afgerekend.

COMMUNICEER BETER MET ICT

Om de communicatie tussen overheid en burger te verbeteren, moet de overheid beter gebruikmaken van ICT ontwikkelingen. Bijvoorbeeld om een duidelijke servicepunt op te richten waar de burgers en bedrijven terecht kunnen voor alle overheidsdiensten en adviezen. Ook maakt de overheid gebruik van internet communities, discussie forums op het internet, om nieuwe kennis te verwerven.

WERKEN MET RESULTAATAFSPRAKEN

Er moet een omslag komen in het controleren van de overheid: in plaats van het opleggen van regels en verlenen van vergunningen met voortdurende controle, zouden duidelijke normen en resultaatafspraken gemaakt moeten worden, die achteraf gecontroleerd worden. Zo kan er een reductie komen in de overdaad aan regels en toetsingen. Innovatiebelemmerende regelgeving flink inperken, toezicht bundelen en minder vaak controles uitvoeren bij goed presterende instanties, zouden belangrijke stappen hiernaar toe zijn.

STIMULEER INNOVATIEF ONDERNEMEN

De overheid kan innovatief ondernemen stimuleren met premies, prijzen en bijdragen aan opschaling. Innovaties in maatschappelijk ondernemen kunnen ondersteund worden met een systeem van garantiestelling. Om innovatieve samenwerking tussen overheid en bedrijf te stimuleren, zou een klein deel van de begroting van elk departement gereserveerd kunnen worden voor het uitbesteden van overheidsopdrachten aan mkb-bedrijven.

4.2 DE MAATSCHAPPIJ IN 2016

Ook in 2016 is Nederland een van de gelukkigste landen ter wereld. Dit wordt, naast het hoge welvaartsniveau, vooral veroorzaakt doordat we op een aantal belangrijke maatschappelijke terreinen (zorg, mobiliteit, vergrijzing en duurzame energie) flinke vooruitgang hebben geboekt.

Nederland is een thuis voor een breed scala aan mensen, gedachten en culturen. De diversiteit van de bevolking heeft een grote economische waarde, want hierdoor bezit ons land een ongekende rijkdom aan talenten. Veel nieuwkomers in Nederland zijn een eigen bedrijf begonnen en goed geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. De internationale achtergrond van veel inwoners maakt het gemakkelijk om bruggen te slaan naar andere landen. Voor bedrijven die in het buitenland actief zijn, is dit een groot pluspunt.

Buitenlandse kenniswerkers die in Nederland kunnen studeren, werken en ondernemen, dragen bij aan de welvaart van ons land. De economische en maatschappelijke

positie van allochtonen is verbeterd, vooral dankzij investeringen in het onderwijs. Meer dan vroeger wordt de diversiteit van de bevolking gewaardeerd.

Hoge mobiliteit van personen en goederen is nog steeds een kenmerk van Nederland. Maar de milieubelasting van transport is afgenomen. Innovatie heeft daarbij een cruciale rol gespeeld. Er wordt meer gebruik gemaakt van milieuvriendelijker bio-brandstoffen. De toepassing van ICT-systemen maakt een beter gebruik van de infrastructuur mogelijk. Door een betere planning is de efficiëntie van het goederenvervoer gestegen. Daarnaast wordt er veel meer gebruik gemaakt van spoor en waterwegen als aantrekkelijke alternatieven voor wegvervoer.

Mensen leven langer en blijven langer gezond. Innovaties in de gezondheidszorg leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Daarnaast is de kwaliteit van voeding gestegen door innovatie in het sleutelgebied flowers & food. Ook het feit dat mensen langer actief zijn en gedurende hun gehele werkzame leven onderwijs volgen, draagt bij aan de hogere levenskwaliteit van ouderen.

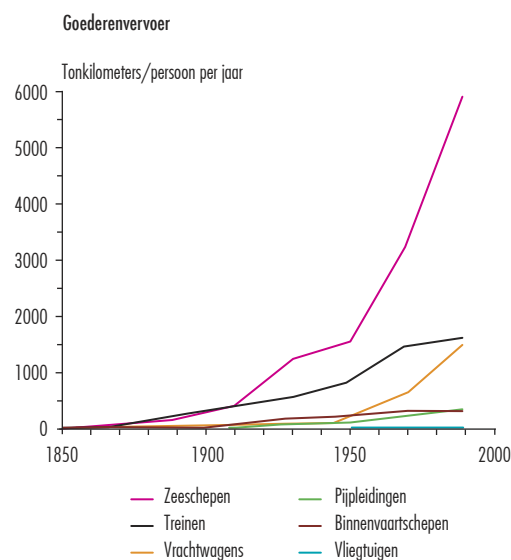
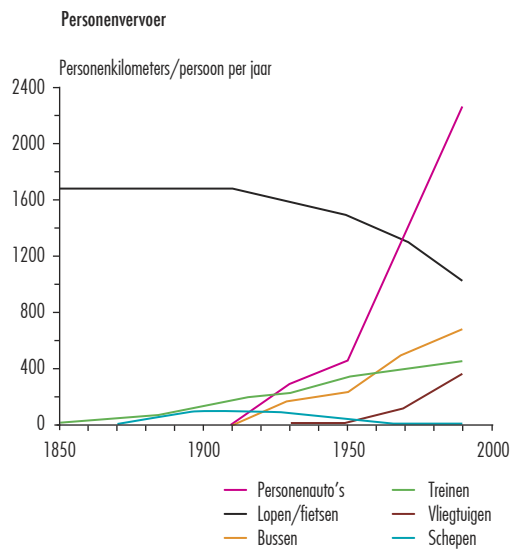
2006: VOORTVAREN OP STERKTES, AANPAKKEN VAN BEDREIGINGEN

In 2006 is Nederland al een van de gelukkigste landen ter wereld. Tegelijkertijd bestaat er ook veel angst voor de toekomst en meer algemeen dat het met de samenleving als geheel niet goed gaat. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)³⁰ vat dit samen als "met mij gaat het goed, met ons slecht". De diversiteit van de bevolking wordt niet als een sterkte gezien, maar als een bedreiging ervaren.

Uit verschillende grootschalige onderzoeken³¹ blijkt dat Nederlanders een sterke behoefte voelen om welvaart en welzijn meer in balans te brengen. Economische groei is voor hen een middel, geen doel op zich. Datzelfde geldt voor innovatie. Het Innovatieplatform beseft dat het benodigde brede draagvlak voor innovatie alleen mogelijk is als mensen zien dat dit ook daadwerkelijk bijdraagt aan de kwaliteit van hun eigen leven, aan hun welzijn en geluk. Naast welvaart heeft welzijn daarom ook een prominente plaats gekregen in het wensbeeld van het Innovatieplatform voor het jaar 2027.

Hoewel personen- en goederenvervoer van aanzienlijk economisch en maatschappelijk belang is, brengt transport in 2006 grote nadelen met zich mee. Dat geldt met name voor het wegvervoer. De files nemen toe en de uitstoot van milieubelastende stoffen (zoals CO₂) ook. Wegvervoer lijkt van een verworvenheid tot een probleem geworden.

Een ander maatschappelijk thema is de vergrijzing. Doordat er relatief meer ouderen komen, stijgen de kosten om voor deze ouderen te zorgen, terwijl deze trend ook een

Figuur 5. Transport van mensen en goederen in de wereld per hoofd van de bevolking, 1850-1990 (Gilbert 2001)^e

daling van het aantal werkenden met zich meebrengt. Dat doet een beroep op de solidariteit tussen generaties.

Kortom: er ligt een flinke uitdaging om een aantal maatschappelijke issues aan te pakken. Innovatieve oplossingen kunnen hieraan een grote bijdrage leveren.

ACTIES OP KOERS NAAR SUCCES

Openheid en diversiteit zijn van groot belang voor de welvaart van Nederland.

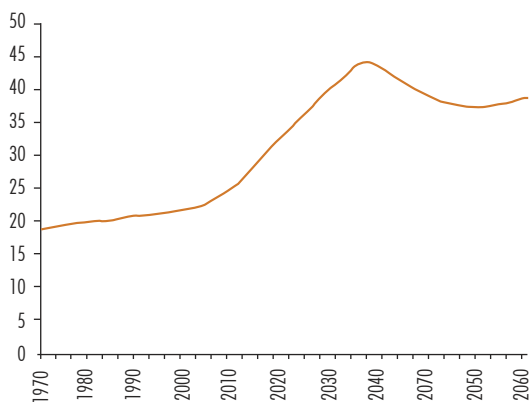
Geef buitenlandse kenniswerkers meer toegang tot Nederland

Voor buitenlandse kenniswerkers is het in 2006 al gemakkelijker dan vroeger om in Nederland te studeren of onderzoek te doen. De overheid zou deze kenniswerkers ook de mogelijkheid moeten geven om in Nederland te blijven om te werken of een bedrijf te beginnen, na afronding van studie of onderzoek. Juist als werknemer of ondernemer kunnen zij namelijk veel economische waarde toevoegen. Naast een goede toegangsregeling voor kenniswerkers zou een systeem van 'green cards' moeten worden ingevoerd. Zo'n systeem maakt het mogelijk om die buitenlandse werknemers toe te laten waar onze economie behoefte aan heeft.

Sluit niemand buiten

Ook het bedrijfsleven moet zijn steentje bijdragen om alle mensen in Nederland kansen te bieden. Zij moeten met name ouderen en allochtone jongeren meer mogelijkheden bieden om economisch actief te zijn op een manier die recht doet aan de behoeften van het bedrijf en de wensen en capaciteiten van de werknemer. Daarbij hoort nadrukkelijk het vergroten van het aantal stageplaatsen voor allochtone leerlingen in bedrijven, zodat zij hierdoor een betere aansluiting op de arbeidsmarkt krijgen.

Het Innovatieplatform heeft zich nog weinig bezig gehouden met het vinden van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Zoals we in de inleiding beschreven hebben: het gezamenlijk vinden van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen biedt grote kansen voor bedrijven en kennisinstellingen: immers, dezelfde uitdagingen doen zich tegelijkertijd voor in veel landen. Daarom pleiten wij er voor om rond de maatschappelijke uitdagingen een dialoog te starten, zoals dat ook gebeurd is binnen de sleutelgebieden. «

Figuur 6. Ontwikkeling verhouding gepensioneerden t.o.v. werkenden (grijze druk) 1970-2070 (CBS 2006)¹

5

TOEKOMSTAGENDA

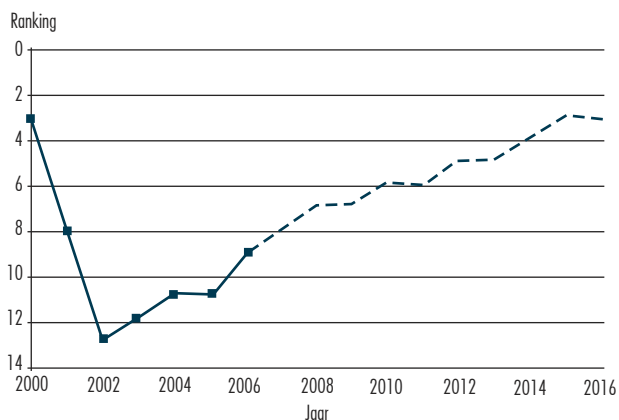

BOUWEN AAN DE TOEKOMST

Nederland heeft goede kansen om een toonaangevende kenniseconomie en kennissamenleving te worden. In tien jaar kunnen we veel bereiken. Maar dat kan alleen als we met zijn allen de schouders er onder zetten. Als we een lange termijn visie hebben, met een tijdshorizon van meerdere kabinetten en structureel bereid zijn fors te investeren in kennis en innovatie.

Onderstaande grafiek laat zien hoe Nederland de afgelopen jaren presteerde in de 'Global Competitiveness Index'³². Deze index kwantificeert concurrentiekracht van landelijke economieën op basis van een aantal economische pijlers. Voorbeelden zijn onderwijs, overheid, financiële sector, infrastructuur en innovatie. Daar waar Nederland de eerste jaren van het nieuwe millennium nog daalde in deze index, is het herstel van de Nederlandse concurrentiekracht tussen 2002 en 2004 ingezet.

Nederland op de 'Global Competitiveness Index'

In de Kennisinvesteringsagenda is het streven genoemd om in 2016 te behoren tot de mondiale top vijf, gevisualiseerd door de stippellijn in de grafiek. Door nu te investeren in onderzoek en onderwijs, onze economische sterktes, een innovatieve overheid en te werken aan een cultuur van ondernemerschap, openheid en tolerantie kunnen we onszelf over 10 jaar scharen bij de absolute top van de wereldeconomie.

VIER PIJLERS ALS FUNDAMENT VOOR DE TOEKOMST VAN NEDERLAND

Samengevat moeten we in Nederland werken aan de volgende vier thema's.

1. Meer investeren in onderzoek en onderwijs

De overheid, maar zeker ook bedrijven, moeten meer investeren in onderzoek en onderwijs. De Kennisinveste-

teringsagenda van het Innovatieplatform pleit voor extra investeringen tot 6 miljard euro per jaar. Deze investeringsagenda moet worden uitgevoerd. Maar alleen geld is niet voldoende. We zullen allemaal onze talenten maximaal moeten ontwikkelen. Daarvoor is onderwijs nodig dat maatwerk kan bieden en dat de verschillen tussen mensen erkent. Scholen hebben veel meer vrijheid nodig om het onderwijs in te kunnen richten zoals dat voor hun leerlingen het beste is.

2. Sleutelgebieden aanpak voortzetten en aandacht voor maatschappelijke uitdagingen

De sleutelgebiedenaanpak gaat uit van het benoemen van sterktes in de Nederlandse economie. Gebieden waarin Nederland een goede uitgangspositie bezit en die internationaal succesvol kunnen zijn. Het kiezen voor een beperkt aantal sleutelgebieden heeft er toe geleid dat er binnen deze gebieden een betere afstemming tot stand is gekomen tussen de verschillende spelers. Dit leidt tot een dynamisch netwerk waarin kennis snel wordt ontwikkeld en wordt toegepast.

Daarnaast pleiten we ervoor om een dialoog te starten om oplossingen te vinden rond maatschappelijke uitdagingen. Overheid, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en bedrijven kunnen samenwerken om innovatieve oplossingen te vinden voor maatschappelijke uitdagingen als zorg, duurzame energie, mobiliteit en vergrijzing. Daarmee kan Nederland op termijn ook op deze terreinen unieke kennis- en marktposities opbouwen. In het verleden hebben we dit bijvoorbeeld gedaan door te investeren in de Deltawerken, waardoor we nu op dit gebied een sterke internationale reputatie en marktpositie hebben.

3. Een innovatieve overheid

Een overheid die innovatie predikt, maar zelf niet verandert, is niet geloofwaardig. Alleen al om die reden zal de overheid ook moeten innoveren. Verbeteringen bij de overheid zijn mogelijk door het aantal regels verder terug te dringen. Door de elektronische dienstverlening uit te breiden. Door voor specifieke maatschappelijke thema's speciale projectministers aan te stellen met een eigen begroting. Of door beter samen te werken met marktpartijen, bijvoorbeeld bij het inkopen van goederen en diensten. Een overheid die zelf innoveert zal, direct en indirect, andere organisaties en bedrijven inspireren om ook te innoveren.

4. Een cultuur van ondernemerschap, openheid en tolerantie

Innovatie begint bij mensen die een goed idee hebben, die dingen anders en beter willen doen. Deze mensen moeten worden gestimuleerd om hun idee in praktijk te brengen, om hun eigen bedrijf te beginnen. Beter scholing, minder schooluitval en stimulering van etnisch onder-

nemerschap vormen belangrijke sleutels voor het bevorderen van de integratie in Nederland. Maar ook werknemers binnen bedrijven dienen voldoende ruimte te krijgen om hun ideeën te ontwikkelen en in te voeren.

Het is voor Nederland ook van groot belang om een aantrekkelijk land te worden voor buitenlanders die over hoogwaardige kennis beschikken. Als deze mensen zich in de Nederlandse samenleving prettig voelen, zullen ze naar Nederland komen om te studeren, te onderzoeken, te werken en te ondernemen. Door de unieke kennis en vaardigheden die zij met zich meebrengen, kunnen zij een grote bijdrage aan onze economie leveren.

Het Innovatieplatform is vanaf zijn oprichting in 2003 ijsbreker, versneller, katalysator en cultuurveranderaar op het terrein van innovatie geweest. Bij de oprichting van het platform hebben initiatieven uit landen die hoog scoren op het gebied van innovatie als inspiratie gediend: Finland, de Verenigde Staten, Nieuw Zeeland en Australië. Deze landen kennen alle hun eigen model om innovatie te bevorderen. Maar zij hebben een ding gemeen: zij werken voor langere tijd aan het verbeteren van hun innovatiekracht. Het versterken van de innovatiekracht is geen project, maar vraagt blijvende aandacht. Er is brede steun om de komende jaren structurele middelen vrij te maken voor noodzakelijke investeringen in kennis, zoals verwoord in de Kennisinvesteringsagenda. Dat vraagt de inzet van alle betrokken partijen: van scholieren tot CEO's, van ministers tot AIO's. «

LEDEN EN VOORMALIG LEDEN INNOVATIEPLATFORM

Jan Peter Balkenende (voorzitter)

Maria van der Hoeven

Laurens Jan Brinkhorst

Karien van Gennip

Douwe Breimer

Jan Kees de Jager

Wybren Jouwsma

Gerard Kleisterlee

Frans Leijnse

Marika van Lier Lels

Frans Nauta

Peter Nijkamp

Ivonne Rietjens

Alexander Rinnooy Kan

Joop Siermans

Frans van Vught

Margot Weijnen

Herman Wijffels

Rein Willems

Jan Peter van den Toren (secretaris)

LIJST MEDEWERKERS PROJECTBUREAU INNOVATIEPLATFORM

Sijas Akkerman

Mike op den Camp

Lisette Draaisma

Thomas Grosfeld

Job Harms

Alwin de Jong

Joost Klein Entink

Jeffry Matakupan

Len Middelbeek

Ralph Menzing

Joost den Oudsten

Merlijn van Rijswijk

Paul Rotering

Rens van Tilburg

Jan Peter van den Toren

Angèle Welting

**LIJST VOORMALIG MEDEWERKERS
PROJECTBUREAU INNOVATIEPLATFORM**

Florian Bekkers
Jacintha van Beveren
Judith Duveen
Jurgen Geelhoed
Judith Hall
Peggy van de Hout
Bart Noë
Jeannette Ridder
Karen de Ruijter
Marylse Toxopeus
Jan Willem Vos
Maaïke Welling
Rene Westbroek
Diederik Zijderveld
Frank Zuidam

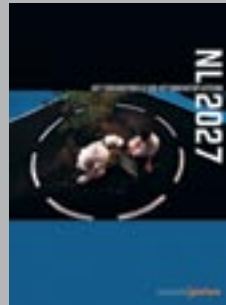
**DE VOLGENDE ORGANISATIES HEBBEN MEDEWERKERS
TER BESCHIKKING GESTELD:**

Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid
gemeente Enschede
ING
Intermin junior
ministerie van Algemene Zaken
ministerie van Economische Zaken
ministerie van Financiën
ministerie van Justitie
ministerie van Landbouw, Natuurbeheer
en Voedselkwaliteit
ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Middelbeek Communicatie
NWO
Office Profs
Philips
Shell

PUBLICATIES INNOVATIEPLATFORM

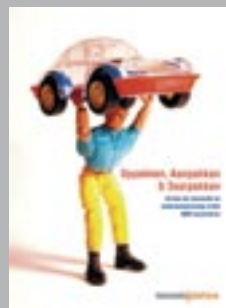
REGIOPROGRAMMA 'ONTDEK INNOVATIEF NEDERLAND'
Zeven innovatieregio's bezocht en in beeld gebracht en voorzien van een analyse van het IP over de mogelijkheden en grenzen van innovatiestimulering in de regio. (november 2006)

NEDERLAND 2027
Nederland in de toekomst. Een wensbeeld met een mengeling van technische kansen en wensen over onze toekomst. Het resultaat is gepresenteerd op het Nationale Innovatie Event in december 2005. (december 2005)

KENNISINVESTERINGSAGENDA 2006 - 2016 'NEDERLAND, HÉT LAND VAN TALENTEN!'
Een uitgewerkte meerjarige investeringsagenda, gericht op de hele keten van onderwijs tot onderzoek, innovatie en ondernemerschap. 21 organisaties hebben hun steun uitgesproken. (november 2006).

OPPAKKEN, AANPAKKEN & DOORPAKKEN
Voorstellen voor acties die innovatie en ondernemerschap in het MKB bevorderen. Inclusief succesnummers als innovatieprestatiecontracten en innovatievouchers. (november 2005)

LEREN EXCELLEREN. TALENTEN MAKEN HET VERSCHIL
Visie en voorstellen voor onderwijs waarin meer aandacht is voor excellentie. Meer ruimte voor talent, meer keuzemogelijkheden voor ouders, leerlingen en studenten, herwaardering van docenten en vermindering van schooluitval. (juni 2006)

CREATIVITEIT, DE GEWICHTLOZE BRANDSTOF VAN DE ECONOMIE
Aanbevelingen om de aanwezige kansen voor de creatieve industrie te versterken. (september 2005)

CENTRUM VOOR SOCIALE INNOVATIE
In juni is het Centrum voor Sociale Innovatie opgericht voor het bevorderen en in gang zetten van innovaties op het terrein van management, organisatie en arbeid in het bedrijfsleven. (juni 2006)

POLITIEKE VISIES OP INNOVATIE
Bundel met essays van de wetenschappelijke bureaus van politieke partijen over innovatie (beleid). Onderwerp van een discussiebijeenkomst in september 2005. (augustus 2005)

ICT ALS INNOVATIE-AS

Ideeën voor acties die de bijdrage van ICT aan de kenniseconomie versterken. ICT is erkend als innovatie-as. (juli 2005)

'KENNISAMBITIE EN RESEARCH INFRASTRUCTUUR'

Advies over de mogelijke structurele financiering van grote onderzoeksfaciliteiten bij kenniscentra. (juli 2005)

GEVEN VOOR WETEN: DE VIERDE ROUTE

Rapport dat de hindernissen en mogelijkheden in kaart brengt om particuliere gelden ten goede te laten komen van wetenschappelijk onderzoek. (juni 2005)

OVERHEID EN INNOVATIE

'GRENZEN ZOEKEN - GRENZEN VERLEGGEN'

Voorstellen die de rol van de overheid als katalysator van innovatie in de samenleving versterken. De overheid als inkoper, investeerder en dienstverlener. (mei 2005)

VITALIERING VAN DE KENNISECONOMIE

Advies over veranderingen in de kennisketen, zodat kennis beter kan worden benut in alle gelederen van de samenleving. Kern van de analyse en visie van het Innovatieplatform. (november 2004)

INTERNATIONALE KENNISWERKERS

Actiepunten voor de verbetering van de toegankelijkheid van Nederland voor buitenlands toptalent (studenten, onderzoekers, kenniswerkers). (november 2004)

BEROEPSWIJS BEROEPSONDERWIJS

Aanbevelingen voor vernieuwing in het beroepsonderwijs. (oktober 2004)

LANGE TERMIJNKEUZES (SLEUTELGEBIEDEN)

Inventarisatie van de gebieden in Nederland waarop de innovatiekracht al aanwezig is en hoe die het beste kan worden ondersteund ('sleutelgebieden'). (oktober 2004)

CONSULTATIEKRINGEN

Gespreksronden met burgers en bedrijven over innovatie in de praktijk, om toekomstige maatregelen goed te laten linden. (juli 2004)

MKB-INNOVATIEVOUCHERS

Voorstel ter introductie van innovatievouchers. (juni 2004)

REFERENTIES

- ¹ Innovatieplatform, *NL 2027 + DVD*, december 2005.
- ² Innovatieplatform, *Leren Excelleren*, juni 2006.
- ³ Innovatieplatform, *Kennisinvesteringsagenda*, juni 2006.
- ⁴ Innovatieplatform, *Voorstellen sleutelgebieden-aanpak*, oktober 2004.
- ⁵ Innovatieplatform, *Grenzen zoeken, grenzen verleggen*, mei 2005.
- ⁶ Innovatieplatform, *MKB Innovatievouchers*, juni 2004.
- ⁷ Innovatieplatform, *Advies internationale kenniswerkers*, november 2003.
- ⁸ Bakker, G.P. den, 1993, *Origin and development of Dutch National Accounts*, in W.F.M. de Vries et al (eds), *The value of added national accounting* (CBS, Voorburg/Heerlen), pp. 73-92).
- ⁹ US National Science Foundation. Data van Hsiung D. 2005. *China's science and technology system: Challenge and change: Report for the environment, science, technology and health section*. U.S. Embassy, China.
- ¹⁰ Hoekstra, in: AWT, *Opening van Zaken*, 2006.
- ¹¹ [Http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/-Global20Competitiveness20Report/index.htm](http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/-Global20Competitiveness20Report/index.htm).
- ¹² Persbericht Innovatieplatform, *Chemie als sleutelgebied erkend*, september 2005.
- ¹³ Innovatieplatform, *ICT als innovatie-as: kansen pakken met ICT*, juli 2005.
- ¹⁴ Taskforce Energietransitie, *Meer met energie - Kansen voor Nederland*, 2006.
- ¹⁵ Innovatieplatform, *Oppakken, Aanpakken, Doorpakken*, november 2005.
- ¹⁶ zie de voortgangsrapportages van het ministerie van Economische Zaken, *Onderscheidend vermogen*, april 2005, *Organiserend vermogen*, november 2005 en *Investeren in innovatieprogramma's*, juli 2006.
- ¹⁷ Innovatieplatform, *Creativiteit, de gewichtloze brandstof van de economie*, september 2005.
- ¹⁸ Ministerie van Economische Zaken, *Innovatie in dialoog*
- ¹⁹ Persbericht: Ministerie van Economische Zaken, *Nederland op weg om kansen te verzilveren*, 12 juli 2006.
- ²⁰ Layard, *Happiness: lessons from a new science*, 2005.
- ²¹ Philips persbericht 3 augustus 2006.
- ²² Innovatieplatform, *Vitalisering van de kenniseconomie*, 2004.
- ²³ Innovatieplatform, *Kennisambitie en researchinfrastructuur*, juli 2005.
- ²⁴ Innovatieplatform, *Beroepswijs beroepsonderwijs*, 2004.
- ²⁵ Innovatieplatform, *Leren Excelleren - Talenten maken het verschil*, 2006,
- ²⁶ Innovatieplatform, *Geven voor weten*, juni 2005.
- ²⁷ Bij de maatregelen wordt een taaltoets voorgesteld om beter zicht te krijgen op de doelgroep. Bij verruiming van de doelgroep geldt ook een ambitie om te komen tot 100 procent van de doelgroep.
- ²⁸ Innovatieplatform, *Grenzen zoeken, grenzen verleggen*, 2005.
- ²⁹ Sociaal en Cultureel Planbureau, *Profijt van de overheid*, 2006.
- ³⁰ SCP, *Sociaal en cultureel rapport*, 2004.
- ³¹ *Rapport 21minuten.nl*, 2005; RIVM, *Kwaliteit en toekomst*, 2004; SCP, *Sociaal en cultureel rapport*, 2004
- ³² World Economic Forum; *Global Competitiveness Report*, 2006.

REFERENTIES FIGUREN

- A. Hoekstra B., *Innovation@Philips*, presentatie op IMR Conferentie (17 dec. 2004) te vinden op: <http://202.41.106.14/~review/documentsDOCUMENTS/Bob%20Hoekstra.pdf>.
- B. Task Force Energietransitie, *Meer met energie! Kansen voor Nederland* (2006).
- C. Volberda, H. Erasmus Universiteit Rotterdam, Nederlands Centrum voor Sociale Innovatie (2006).
- D. Ministerie van OCenW, *rapportage over vroegtijdig schoolverlaten*, Tweede Kamer, (vergaderjaar 2005-2006), 30 558, nrs. 1-2.
- E. Studiegroep Begrotingsruimte, *Vergrijzing en Houdbaarheid* (2006) Bron: Centraal bureau voor de statistiek.
- F. Gilbert, R. *Sustainable Transportation*. In: Munn T (ed.), *Encyclopedia of Global Environmental Change*, Volume 5, Wiley, UK(2001). Overgenomen uit RIVM en Natuurplanbureau, *Kwaliteit en toekomst, verkenning van duurzaamheid* (2004).

Colofon

NL NXT is een uitgave van het Innovatieplatform.

Opgesteld door de werkgroep lange termijn:

ir. W. Jouwsma

ir. M.E. van Lier Lels (voorzitter)

J.F. Sistermans

prof. dr. ir. M.P.C. Weijnen

ir. R. Willems

Onder redactie van het bureau Innovatieplatform:

J.A. Harms

drs. M.N. van Rijswijk (projectleider)

drs. P.A. Rotering

drs. R. van Tilburg

drs. A. Welting

Eindredactie: drs. B.C.M. Nout

Vormgeving: A. van der Wal

ISBN: 90-74948-03-0

Innovatieplatform: Den Haag, november 2006

Het Innovatieplatform is van 2003 tot 2007 door de regering ingesteld. De missie van het Innovatieplatform is om de innovatiekracht van Nederland te versterken, zodat ons land in 2010 weer een koploper is in de Europese kenniseconomie. Dat betekent dat Nederland een land moet worden waar volop ruimte is voor excellentie, ambitie en ondernemerschap van mensen en organisaties.